

ΤΗ ΝΥΦΕΣ Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Φορίστ' ατεν, ὄκεπάστ' ατεν, κ' εμείς αγληγορούμε,
 τ' οσπίτ'ν ατ'ς έν' πολλά μικρόν κι απέσ' πα 'κ' εχωρούμε.
 Η παρανύφ'σσα έμορφος, η νύφε άλλο καλλίων
 ο κουμπάρων ζεμίαν 'κ' έχ' και-ν-ο γαμπρόν θερίον.
 'Σήμερον άσπρος ουρανός, 'σήμερον άσπρη μέρα
 'σήμερον στεφανώνεται αίτέντς την περιστέραν.
 'Σήμερον μαύρος ουρανός, 'σήμερον μαύρη μέρα
 'σήμερ' αποχωρίεται μάνα και θεγατέρα.
 -Νύφε, τίμα τον πεθερό σ' ας σον κύρη σ' καλλίων.
 Νύφε, τίμα την πεθερά σ' ας ση μάνα σ' καλλίων.
 Νύφε, τίμα τ' αντράδελφα σ' ας σ' αδέλφα σ' καλλίων.
 Νύφε, τίμα τον άντρα σου, όσον όλον τον κόσμον.
 Και ν' αμπελώντς και να κλαδώντς και να γομώντς τον κόσμον.

Φωνητική

-Λέξεις που ξεκινούν από ὄκε- και ὄκι| (ὄκι-, ὄκυ-, ὄκοι-), προφέρονται με παχύ -σ-, όπως και πολλές λέξεις, που είναι σύνθετες με αυτές ή έχουν αυτές τις συλλαβές. (π.χ., καταὄκίζω, αποὄκευαρίζω, λάὄκεσαι)
 -Βρίσκουμε τις λέξεις που κράτησαν την αρχαία προφορά του η ως ε.
 -Αναφέρουμε ότι η αντωνυμία ατός, ατέ, ατό, όταν είναι προσωπική, στη γενική και στην αιτιατική είναι εγκλιτική, χάνει τον τόνο της και συμπροφέρεται με την προηγούμενη σαν μία λέξη, κάτι που δεν συμβαίνει με την ίδια αντωνυμία, όταν είναι δεικτική.

Γραμματικές παρατηρήσεις

-Εξηγούμε τη διαφορά μεταξύ του φορώ-φορίζω και αναφέρουμε κι άλλα παραδείγματα (κλαίω-κλαινίζω, λάσκουμαι-λαὄκίζω, περνώ-περνίζω, μαθάνω-μαθίζω)
 -Επισημαίνουμε την εξαίρεση! Άσπρη μέρα-μαύρη μέρα (Μαύρον ημέρα στην «Καμπάνα του Πόντου», σύμφωνα με τον κανόνα)

Ερωτήσεις κατανόησης κι εμβάθυνσης

- 1) Γιάτι αγληγορούνε να παίρ'νε την νύφεν;
- 2) Ποίος έν' έμορφος και ποίος έν' άλλο καλλίων;
- 3) Πώς 'ίνεται το ίδιον την ημέραν ο ουρανόν να έν' κι άσπρος και μαύρος; Ποίος φάνεται κι άλλο πολλά σην χαράν;
- 4) Ποίος έν' αϊτέντς και ποίος η περιστέρα;
- 5) Ντο δαρμενείας δίγ'νε την νύφεν;
- 6) Για τ' όποιον λέγ'νε την νύφεν: «Και ν' αμπελώντς και να κλαδώντς και να γομώντς τον κόσμον;»
- 7) Ντό έν' το νυφέπαρμαν και πότε 'ίνουτον;
- 8) Πότε εποίν'ναν το νυφέπαρμαν; Εσείς επήετε σε κάτινος νυφέπαρμαν;
- 9) Ντό έν' το θήμισμαν; Πότε εποίν'ναν ατο;
- 10) Πώς τελείται η τραγωδία και η χαρά;

Θέματα για συζήτηση-Ερωτήσεις

«Ψαλάφεμαν», «Σουμάδεμαν», «Φυάζω-φυγαδάζω την κουτσήν», «Νυφέπαρμαν», «Αχπαστόν», «Γάμπρε, φούστουρον τρως;» «Σουτ χάχ», «Γανώνα ή γανώλα», «Γαμόστολον», «Χάρη ή σατσού», «Κοτσαγγέλ'»

Παροιμίες-Φράσεις για τον γάμο

«Αλλομίαν αν αντρίζω, εγροικώ και κοιματίζω», «Ση κουτσής την πόρταν, βασιλέας πα πάει, ὄκυλία πα πάγ'νε», «Τέρεν την ούγιαν κι έπαρ' το πανίν, τέρεν τη μάνναν κ' έπαρ' το κορίτζιν», «Ση κουτσής χαπάρ' 'κ' έχ'νε και ση γαμπρού μπαϊράμ'ευτάγ'νε», «Η νύφε εκάλκεπεν σο άλογον και είπεν για χουσμάρ'», «Ανάμ'νον, κόρ', ανάμ'νον», «Ο καημένον κι ατός, γαμπρός κι απόγαμπρος», «Τσι σ'κούται, φορεί κι αντρίζ';»

Παραθετικά

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
τρανός	κι άλλο τρανός	πολλά ή τσιπ τρανός ή ας ούλων ο τρανός
έμορφος	κι άλλο έμορφος	πολλά ή τσιπ έμορφος ή ας ούλων ο έμορφος
παχέμενος	κι άλλο παχέμενος	πολλά ή τσιπ παχέμενος ή ας ούλων ο

		παῤεμένος
--	--	-----------

Συγκριτικός βαθμός: Σχηματίζεται με τον θετικό βαθμό του επιθέτου και το επίρρημα «άλλο» ή «κι άλλο»

Υπερθετικός βαθμός: 1. Σχηματίζεται με τον θετικό βαθμό του επιθέτου και τα επιρρήματα «τσιπ» ή «πολλά»

2. Σχηματίζεται με την πρόθεση «ας» και το επίθετο «όλος».

Παρόμοια σχηματίζονται και τα παραθετικά των επιρρημάτων.

Στην ποντιακή έχουν διατηρηθεί μονολεκτικά παραθετικά της αρχαίας ελληνικής, που έχουν σημασία θετικού. (καλλίων, πλέον, πλέτερον, ανέτερον, καθέτερον, μειζέτερος/μειζότερος, χείρ' ή χούρ')

«Τ' όλων καλλίων τ' άλογο σ' στρών'νε και καβαλκεύ'νε και τ' άλλα τα καθώτερα στέκ'νε και χλιμιτίζ'νε»

«Ας σην ψη μ' κι ανέτερον τ' άλλα όλα δίγω σε»